

ԼԱՊՏԵՐ ԴԻՈԳԻՆԵԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ և ԶԱԽՇՏԱԿԱՆ

Ա. ՏԱՐԻ Ա. ՇՐՋԱՆ

1888 ԱՊՐԷԼ 2

ԹԻԻ 18

ԲՈՎԱՆԴԱՄԻԹԻՆ

Ազգային անասնաբույժ. — Ազգային
բույժ. — Ազգ. — Բառաշարան քննա-
լիանց. — Բառարան Գիտելիան. —
Խոսնակն նամակը. — Առողջարանական. —
Զուարճար. — Սեզ Սեզակի :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ի սկիզբն բնական նոր առա-
ջոյս, Ապրիլի այս առաջին աւարց
մէջ, անբանաւոր չինք գտնեք անգ-
եալ ամի ազգային կենաց վրայ ակ-
նարկ մը նետել, որ ըստ մասին կա-
րի տրախառիթ և ըստ մասին ե-
ղաւ արաւառիթ յոյժ :

Աղջն այդ սահեալ տարւոյն
մէջ, որուն համար սուղառութիւն
կայ ըսել՝ դժբեցաւ անհունութեան
անդունդն, մեծ կորուստներ ու-
նեցաւ, մեծադճն կորուստներ,
որ գուցէ անտարբեր անհոյս
նըշան ինչ համարին :

Մակոյն Օտեանի մը մահն կա-
րելի է ջնաւանակ աղջոյն մը հա-
մադ լինի ոչինչ, աղբայնոյ մը, որ
չգիտեր թէ ո՛վ էր Օտեան, որ իբր
կտարեւոյ՝ Հայ մը աղբեցաւ, և
մեռաւ ըստ այնմ :

Շիշմանեանի մը մահն անգրա-
դիտի մը համար նոյն ըսան է, և
այն որակն համար՝ որ չէ բարախած
քնաւ աղբային դժացմամբ մը :

Փափաղեանի մահն, որչափ և
չստ լինին իրեն չհամակրողներն,
անկարելի է չխոստովանիլ թէ Աղջ-

Ժողովէն կորդեց մեծ երեսփոխան մը, զոր իրուամբ դրուատուցին մեծանուն գրադէտներ:

Ազգն, այո, այսպէս մեծ կորուստներ տեսեցաւ անցեալ ամի մէջ, դուրսէ և տակաւին քանիք, որք սահմանեալ էին փառքն ու պարծանքը լինել Հոյուն, այլ դարձան տարածամ հանուր մարդկութեան ծոցն, որ ամբհը հող միայն ունի զանոնք ամբողջելու ու պահելու տեսութենէ, աւուր լեթեկարտէ իսկ:

Բայց կը հաւատամք մեք հաւատաստպէս թէ Ազգն առ յուէտ պիտի սիրէ իւր զուակունքն, եթէ կենդանի են՝ գործնականապէս, եթէ մեռած՝ յիշատակի յարգանք: Եւ անոնք որ միայն անհատականութեան սահմանին մէջ փայլեցան, միայն իրենց բնականիքն ճանցան, միայն բարեկամներ ունեցան, և անոնք կը կարծէք թէ մոռցուին:

Ազգն անհատներէ յետոյ ընտանիքներէ կը կազմուի, և ով որ բարի ընտանիք մը կրցաւ ունենալ, կամ տուղծել, նուազ օգտակար եղաւ արդեօք Ազգին: Ռեքնմե՛ւ անոնց յիշատակն յուէտ սուրբ է և պիտի յիշատակուի ընդ միշտ սուրբ, այն տուժարին մէջ, զոր Ազգն իւր ազգային սրբոց համար բացած է անդուստ ի վերուստ:

Ազգին այս կորուստներն սաւկայն անդարմանելի չեն, Օտեաններ կրնան մեռնիլ. այլ և Օտեաններ կրնան յառնել. Ազգին ծոցոյն մէջ

նոր ճիշմանեաններ և փափաղեաններ կրնան ծնիլ, ով չպիտի մեռնի որ

Իցիւ այդ մեծաց ծնուցիչ դարն համեմար չոյտ: Բայց մենք ազատապէս յուսով օրօրուելէ առաջ ներկայ միմիտարութիւններ ալ ունինք. երեսասարգում թիւն մը ունինք, որ պաղայն ծաղիկն է, որ պոռուղ պիտի բլայ, իր խոտանոց արդէն կորուստներն գարծանել, և միթէ չունի նք ազգէն հասունացեալներ:

Այս միմիտարութեանց վրայ անցեալ տարին կը յաւերա իւր բափաղեանքն եւս, անցեալ տարոյ մէջ շատ խնդիրներ լուծուեցան, թողում յոյսեր իրականութիւն գըտան, և պատկուեցան ակնկալութիւնք յոյսով:

Պէշիկթաշի Ազգ. գերեզմանատան խնդիրն, որ մեծ բոց մը կը թողոյր Զեյթութեան և Ազգին մէջ՝ լուծուեցաւ, մեծաւ անձկանօք սպասեալ կրօնական թերթ մը հըրատակից սխաւ, կրօնական Ժողովին իւր խօսնակը կը ձօնէ Ազգին, երաւ սաղեմոց պատրիարքական խընդիրն ի կոտար կը համարի. հրկիղեալ Զեյթուն կը վերականգնի ի սփարսց. նոյնպէս Ս. Կարապետան Սկիւտարու տառուէլ պայծառագոյն եւս առաւել չքեղ:

Ստուգիւ միմիտարական չէ՞ն այս ամենը. գերեզմանատան խընդրով կը ցուցնէ Ազգը թէ յանհունս կը սիրէ իւր վեհապետն, թէ նմանօրինակ սիրով կը սիրուի և պիտի

սիրուի իւր վեհապետէն : Կրօնական թերթերուն հրատարակմամբ մեծ պոսկաս մը կը լլցուի , կը կանգնի մեծագոյն պատուարն ընդդէմ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ խռովարար և դայթակղեղուղիչ անթիւ հրատարակութեանց : Հրդեհոց դահերուն փառապանծ յայթանախի յայտ կածէ թէ Հայն գիտէ զգալ և դժու թեան ձեռն կարկառել այն ամեն թշուառութեանց , որ կողառնան Հայուն բարեպաշտական կենաց և զոյւթեան , թէ այս թրշուառութեանց փայ Հայու պէս Հայուն հետ դաւակնող մեծ սիրտ մը կայ : մեծագոյն վեհապետ մը , որ խօսքի մէջ ակոփանքն չափանափակեր ՚իսոյն , կուտայ տուառապէս արքայական պարզեւներն իւր :
Անկարելի է չպատահիլ վշտաց , այլ միայն մոգթեւք որ զգացող Հայերն շատնան , որպէս զի վշտաց այրպէս միշտ հետեւի միեթարութիւնն , և մաղթենք մանաւանդ որ ընդ երկար վայելէ Հոյն այն Բարձր պաշտպանութիւնն ընդ հովանեաւ մեր Բարեխնամ Կայսեր :

ԱՉԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն Ս. Պատրիարքն երեքշաբթի տուառ կայս. երթալով տեսակցեցաւ արքունեաց հրամանատար վոեմ. Օսման փաշայի հետ :

Հոյն երեկոյն պալատական յիանալիտ մը պատրիարքարան գալով՝ Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր յանձնեց վոեմ. Օսման փաշայի մէկ պաշտօնագիրն :

Ն. Ամենապատուութիւն տալով զայդ պաշտօնագիր , Օրթաքէոյ պնաց , և գիշերեց Բաղարական ժողովոյ տունապետ վոեմ. Մազոուտ Սիմօն պէյի տունը :

Դատաստանական խորհրդոյ դիւանը հետեւեալ կերպիւ կադմուտծ է :

Մեծ. Դէորդ Էֆ. փանոսեան Ատենապետ

Արժ. Տ. Գրիգոր քահ. Աճեմեան Ատենադպիր :

Ազգային թերթի մը մէջ կը կարդանք թէ Կրօնական Ժողովը որոշած է Կրօնային թերթ մը հրատարակիլ Ապրիլի մէկէն :

Խնդութիւննիս մեծ է ոյս Լըռոյն փայ , միայն թէ այդ հրատարակութեան համար խորշեալ թրուականը մեզի մեծ վատահութիւն չը ներշնչէր , խեղճ սպրիլի մէկէն . . .

Սամաթիոյ Ս. Դէորդ եկեղեցւոյ Թաղ. խորհուրդն յօժարակամ կրնդունի սողգային վարժարանին մէջ սենեակ մը յատկացնել Պ. Դա-

ւիթ Գալանթարեանցի իմանկալար-
ժական դասախօսութեանցն համար:

Անոյշ Նուրի աղբիւրէ (**) մը կի-
մանաւք թէ Սկիւտարու Ս. Խաչ
վարժարանն բարեկարգելու և ու-
սուցչաց ումանց յաւակնութիւնները
զսպելու միտումներ կը ցուցուն
Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ կողմանէ:
Յաջողութիւն կը մագթենք:

Աւրախութեամբ կիմանանք նա-
եւ թէ Մայր եկեղեցւոյ նորընտիր
Պատ. Թաղ. Խորհուրդն Մայր վար-
ժարանին համար երեք հոգիէ բաղ-
կացեալ Հոգաբարձութիւն մը կազ-
մած է:

Այս Հոգաբարձութեան ան-
դամք են.

Մեծ. Մագսուտ Էֆ. Նարկիլէճեան

» Յարութիւն » Մատիշեան

» Սիմն » Հանչերեան

Հինգշաբթի օր տեղի ունեցաւ
Վաղթիոյ Խորհրդարանին մէջ «Հայ-
կական մի քանի տառերու հնչումն
նշգրելու համար կազմուած Յանձ-
նաժողով»-ոյ երկրորդ նիստն:

Բացակայ էին Յանձնաժողովոյ
անդամներէն միայն Գեր. Հ. Նաղը-
ճեան, հրաժարած ըլլալուն համար
և Արժ. Յովհ. քահանայ Հիւնքեար-
պէյէնտեան, ըանաւոր պատճա-
ռաւ մը:

(*) «Ստորդ աղբիւրէ կիմանանք» բա-
ցաթրութիւնն շատ հինցած ըլլալուն:

Խնդիրն բողոքովին պարզուե-
ցաւ, սակայն վերջնական եզրակա-
ցութիւնն ընտաւոր դատուեցաւ
յաջորդ նստին թողուլ, որ տեղի
պիտի ունենայ Չորեքշաբթի:

Պատրիարքական նստիկին փո-
խանորդ Արժ. Տ. Արիստակէս ա-
ւագ. քահանայ Գալֆոյեանի օժմոն
և յաշարկաւորութեան հանդէպ
կատարուեցաւ Հինգշաբթի Ի Գո-
րակէօմբիւկ, մարմինը ամփոփուե-
ցաւ Էտիքնէ-Գալիտի գերեզմանա-
տունն: Վախճանեալն պատրիար-
քական պաշտօնէն զատ, երկիցս
նրան. Ժողովոյ անդամ, և երկար
ժամանակ Գաղտնաւանական Խոր-
հրդոյ մէջ գործօն անդամ եղած է:

Բերդի Յունաց Սիլլոզան՝ ազ-
նուարար Աօխական Ընկերութեան
տրամադրութեան տակ դուռած է
վաղուտն երեկոյեան համար: Ըն-
կերութիւնն լսարոն մը պիտի կազ-
մէ անգ, յորում պիտի խօսին Միւ-
սիւ Սառէ, դասատու դիտութեանց,
Ֆրանսերէն լեզուաւ, «Չանաղան
երեւոյթք ելլալորականութեան»:
Մեծ. Թ. Էֆ. Թէրզեան, հայերէն
«կինն իբրեւ մայր նկատեալ», և
Տօք. Տ. Էֆ. Քալիստոնեան, նոյն-
պէս հայերէն, «Միջավայրի ազդե-
ցութիւնն»:

Ա.ԶԴ

Այս օրուքնէ սկսելով՝ պիտի հրատարակենք Դիպլոմներն Բառու-
բան մը Հարսանկարար։ Ընթեր-
ցողն պիտի տեսնէ անոր մէջ հայե-
րէն լեզուի բառերուն հարադաս
նշանակութիւնն, զոր խնամով հա-
հաւաքած ենք։

ՅԱՌԱՋԱՐԱՆ ՔՆՆՈՒԹԵԱՆՑ

Այս տարի՝ որ նահանջ է, մեր
բարեմիտ մամիկներուն գուշակած
տխուր ազգեցութիւնն ունեցու։
Մարտի մէջ կսկսի քննութիւնն
գլխորդական։ Մենք սակոյն կը սի-
րենք յաւսալ որ այս դէպք այնչափ
ծանր հետեւունք մը չպիտի ունե-
նայ, որովհետեւ այս քննութիւն
միայն մէկ դաստիարակի համար է, և
այնչափ առատ են քննուելիք իրե-
րն, որ ձանձրութենէ աւելի՝ զը-
ռարճայի պիտի ըլլայ։

Ահա առիկ այդ քննելի ա-
ռարկայք։

Երկրաչափութիւն, գրահաշիւ,
Եռանկյունաչափութիւն, Մեքենա-
գիտութիւն, Նկարադրական երկ-
րաչափութիւն, Ստատիկա-գիտութիւն
Ընդհ. պատմութիւն Օսմանեան,
Աշխարհագրութիւն, Արաբերէն,
Պարսկերէն, հանդերձ գրականու-
թեամբ, Ֆրանսերէն և գրականու-
թիւն, Բնագիտութիւն, Տարրաբա-

նութիւն, Բուսաբանութիւն, Երկ-
րաբանութիւն և Հանքաբանու-
թիւն։ Անգղերէն և գրականու-
թիւն քիչ մը շօնչ առ-
նենք

Նորէն։ Հայերէն և գրակա-
նութիւն, արդի Հայերէն, անցեալ
Հայերէն, հին Հայերէն, նոր Հայե-
րէն, Գրական Հայերէն, անգրական
Հայերէն, մեռեալ Հայերէն, ողջ
Հայերէն, Պատմութիւն Հայ լեզուի
և մատենագրութեան, Սկզբունք
իրաւագիտութեան, կանոնք դա-
տափայտութեան։ Փիլիսոփայութիւն
Կրօնագիտութիւն և պատմութիւն
Հայ-եկեղեցւոյ։ Փաղ. Տնտեսու-
թիւն և տնտեսագիտութիւն և Տու-
մարակալութիւն - Օրացոյց բռնելու
եղանակ։

Եւ ի՞նչ երջանկութիւն որ այս
քննութեան հրաւիրուած են ամեն
ուսումնասէր ազգայինք։ Թէեւ ու-
սումնականք կը մերժուին։

Մինչեւ հիմա քննութեանց կը
հրաւիրուէին ուսեալ սնծինք, որ-
պիտիք են վարժապետք, վարժու-
հիք, վշտակիր տատակաց զոյգեր,
որք այդ օրերու մէջ միայն կրնան
միտթարուիլ՝ տեսնելով պատիւ,
որ թուղթերու վրայ տպուած տե-
տակէն չեն։

Սակայն այս սովորութիւնն ալ
ահա կանհետանայ, հիմա կը հրա-
ւիրուին միայն ուսումնասէրք, և
իրաւամբ, զի ուսումնականք ալ
կարող չեն այդչափ գիտութիւններ
հասկնալու։

Այժմ վարժարաններէն դուրս

կեղևն գիտութեանց մէջ ծերացեալներ, և հին վարժապետներն կամշնան այդ վարժարաններուն սեմոց վրայ իսկ երեւնալու, անոր համար է որ այս մեր խօսից նիւթ վարժարանին Տէր-Տնօրէնն ալ շատ անգամ վարժարանն չգտնուիր:

Քննաւիճիք տոարկայից ցուցաւին մէջ կը պահուին թէեւ ուրիշ միջանի ո՛չ նուազ կարեւոր լեզուներ որք կաւանդուին աւելի բարձր գիւղականացող մի այլ Հայ վարժարանի մէջ, բայց հոն ալ կան այնպիսի գիտութիւններ, որք ուսանողաց ըզնըներուն կշիռքը կաւելցնեն, մինչև անկիւնի դառնալ դայն կողմերուն: Մեքենագիտութիւնը՝ որ կաւանդուի այդ վարժարանին մէջ, աննպատակ չէ. պիտի ծառայէ ի հարկին կեցնելու վարժարանն յառաջ մղող մեքենայն, որովհետեւ ասանկ ծայրացել և ստկայի յառաջդիմութիւն մը կատարած և խրատերախ ձիու պէս բան մ'է, կրնայ գլուխը առնել երթալ անգունդ մը նետուիլ:

Տօմարակալութիւնը, որուն օրացոյց բռնելու եղանակն ուսուցանելը յիշատակեցինք, պիտի սովորեցնէ աշակերտաց, որք վարժապետ պիտի ըլլան, ամապլուխներն որոշելու գիտութիւնը:

Քիչ ատենէն ժամագործութիւն ալ դաս պիտի տրուի այս վարժարանին մէջ, որպէս զի աշակերտք ժամացոյցէ ի ժամացոյց եղած տարբերութիւնը հասկնալով և խնայատարիւնով, մէյ մ'ալ չբո-

ղոքեն Տնօրէնութեան չգտնուող քանի մը քառորդ ժամ՝ դաս պահաս Եայեթուն համար, թող որ անոնք գորակն ալ կրնան նայիլ դաստրանին, ոչք ունին, փառք Աստուծոյ:

Տնտեսութեան գիտութիւնն քիչ մը դործը տրած է, դուռնուցի Հայք, մեծու մասամբ վանեցիք, որք Գորոյ մէջ անտեսութեամբ կը պարապին, անշուշտ հաշտ աչօք չպիտի դիտեն իրենց մենավաճառի այս յափշտակութիւնն. բայց անոնց բողբոջներն, անշուշտ նախատեսուած, չէին կրնար յորդոյ Տնօրէնն կտոնցնել, որ գիտէ միշտ ամեն ինչ ու խոթ կ'իխտուէ և օգտակարին ասարկակնալութիւն շնորհել իւր վարժարանին մէջ:

Այս քննութեան համար յառաջարկան մարտի մէջ, այն ազգեցութիւնը պիտի ունենայ վերջապէս յառաջդիմանէր ազգայնաց ժրտաց որ, ամենքն միահամուռ խուռն բազմութեամբ, որովհետեւ ամենքն ալ ուսումնասիր են, պիտի դիմեն յայդ մեծ վարժարան, և եթէ բարեբաղդաբար շէնքն ալ չգնի, աղայքն պիտի խեղդուին, աղայքն ալ չխեղդուին, ուսուցիչներն պիտի յուլուին ու սուղուին, եթէ ուսուցիչներն ասանկ բան մը չըլլան ալ, Տնօրէնութեանէն կը վարչութիւնը որ աղայքն ուսնողոքի և ծափածայն քաջալերութեանէն յափշտակուելով վերանայ, և մեղի թողու միայն վարժարանին շէնքն որ ըստ ինքեան քարէ ու փայտէ

զստ ոչինչ է. հա՛, մուցանք յիշերու թէ կոմիսարներ են որ կը ծածկեն այդ շէնք միայն, չորս կողմէն ունենալով ընդհանուր Սղփին օրհնութիւնն ի հաւանաւորութիւն:

ԲԱՌԱՐԱՆ ԴԻՈՒԻՆԵԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏՈՒԹԻՒՆՔ

հ գ	Հատարող գոյական
լ գ	Տատուկ գոյական
ա ա	Ածական անուն
մ ա	Միջակ անուն կամ ածական
դ	Գերանուն
ն	Նախադրութիւն
բ ն	Բայ Ներդրական
բ ջ	Բայ չէզոք
բ կ	Բայ կրտսերական
մ շ ձ խ	Մակայ, չաղկապ, ճայնա- րկութիւն խառըրկ
ա ձ	Արդի հոգեբէն
հ հ	Հին հոգեբէն
ձ ա	Հին աշխարհարան
ժ բ	Ժողովրդական բառ
փ բ	Փաստարանական բառ
տ բ	Տաճկերէն բառ
լ բ	Յունական բառ
գ բ	Գողգիարէն բառ

Ա

Ա. Առաջին տ աւ Հայ լեզուին այլութենի. ճայնաւոր է:

Գլխաւորն ձեռին մէջ կը բաղկանայ երկու ամբողջ ախապէս եւ մէկ կտարածէ այսինքն՝ քէօք մնացած

ախապէս. քէօքնն այն է՝ դաթուան ուռուհի գործածութիւնն այսպէս ըրած է:

Բայց եւ նոսր գրերու ձեւին մէջ երեք ախապները ամբողջ կը պահէ, այս ձեւ Ա գրոյն մանկութիւնն է:

Ամեն մ ա մ ա (ճ) - Այս բառ օտար աղբէ մաս գտած է օր մը, չիշտիք ո՛ր թուականին, առաջին գտնելով մեր պատուական լեզուին գուռը:

Այս բառին համար երբեմն պոչոյ մէջ վիճարանութիւն ալ եղաւ թէ՛ ե ով թէ՛ ե ով գրելու է. հետզհետէ վիճարանութիւնը տաքցաւ, ե վիճարանք օր մը քիչ մնաց, որպէս կընեն ամեն Հայ վիճոգք, իրարու գլուխ պիտի պատռէին. բայց գոհութիւն Աստուծոյ խնդիրը լուծուեցաւ, այսինքն չը հասկցաւեցաւ աղէկ մը թէ՛ ե ով թէ՛ ե ով գրելու է:

Գլխովինեան բառարան կը պատուիրէ ոյգչափ կարեւորութիւն չը տալ այդ բառին, որ աներեսութեամբ մեր մէջ մանեւէն ետքը՝ այսչափ կռիւներու ալ դուռ բացաւ:

Ամէն կը նշանակէ, եթէ իրրու ածական գործածուած է, մաս մը միայն, եթէ իրրու մակբայ. հայ, հայ:

Օրինակ. - Գալ շաբթու ամեն պարտքս պիտի վճարեմ. (մաս մը միայն):

(ճ) Տես ի համառոտութիւն:

Անառակ. ա ա - Այս բառն բուն հայերէն է, այսինքն եւելի բառ է, թէ եւ ոմանք լեզուարանք կը պընդեն թէ Ամերիկայի ներսի կողմերէն եկած է յԱսիոյ ստեղծի փոխորկի մը միջոցաւ, երբ տակաւին Գոլոմպոս Ամերիկան չէր գտած: Լեզուարանայ այս անառակ վէճերն արդահատելի են, որովհետեւ ոչինչ գիտեն և կը կարծեն գիտնալ ամեն ինչ: Մեծ յոյս ունիմք թէ Դիոգինեան բառարան վերջապէս ճշմարտութիւնն յերեւան պիտի հանէ:

Անառակ բառը երկու նշանակութիւն ունի, մէյո՛ք կը նշանակէ «նորամաղ, արտը» որ հիմակումն դպրոցականներուն համար շինուած է առաջին դարուն մէջ երեւելի հայագէտէ մը, որ և մարդարէ մ'էր:

Օրինակ. - Անառակ տղայ, Անառակ աղջիկ:

Անառակ բառին միւս նշանակութիւնն է «լահանայ», նմանողութեամբ զուրցուած, որովհետեւ լահանան ժամանակ մը սոխ էր, պըզտիկ ծաւարով և դեմնի տակ, ետքը անառակութեամբ թէրս դարձաւ, և սկսաւ ծաւալը և բարդերը շառագնել, ոտոր համար կոչուեցաւ անառակ: - Օրինակ. այս տարի անառակները շտա չաճեցան, օգերուն սաստկութեանը պատճառաւ:

Առաջին. ա ա - Այս բառին ծնունդը անյիշատակ ժամանակներու կը տրուի, ջրհեղեղէն սղոտելով կըցած է հասնիլ մինչեւ մեր օրերը:

Բայց նշանաւոր փոխառութեամբ մը խժառուի մտաին: - Առաջ՝ կը նշանակէր «խբ» բայց հիմա կը նշանակէ՝ վերջին. առաջ համար է որ հիմակումն շրջանաւարտ աշակերտներուն սովորաբար Առաջին է իւր դասերուն մէջ կրուի:

Օրինակ. քեզի ունեցած հաշիւս, բարեկամ, յաջորդ ամսոյն առաջին օրը պիտի մտերեմ. - այսինքն վերջին օրը:

Ազատնի. յ ա և ն գ. Այս բառը երբեւ յառուի գոյական՝ կնոջական անուն է, իրբեւ հասարակ գոյական թռչնոց անուն. բայց դիմաւոր պէտք է որ այս կնոջական անունն թռչնոց անուան փոխառելուն մէջ գիցեալանական վէպ մը կայ: Հոյոց կռապաշտութեան ժամանակ, ասկէ ճիշդ. 3333 տարի տաճ, Հոյ երեւելի մը իւր քրոջ հետ որսորդութեան համար աննրեւելի դաշտ մը կերթայ, աղջիկը ճերմակներ հագած էր. որովհետեւ նոյն օրը նշանաւոր երկառատարդի մը նշանաւոր էր: Ասոց որսորդութեան դաշտը միջոցին այդ երկառատարդն ու պիտի ելած էր միայնակ. տեսնելով իւր նշանածը հուժկու մարդու մը հետ ձիու մը վերայ, նախանձը կսկսի շրջան ընել իւր մէջը, քանզի չէր գիտեր թէ եղբորը հետ էր աղջիկը, կը լսուէ լոյնալիճ աղեղը և այնպէս ուժգին կը հարուածէ գողջիկը կռնակէն, որ սլաքը մանկելով՝ եղբորը կործքէն դուրս կիլէ, և երկուքը մէկէն ձիւն կը գլորին. բայց հագիւ թէ գըլորած էին երկուքը մէկէն յանկար-

ծական կերպորանալիտութեամբ մը
թռչնոյ կը փախակերպին, և կեր-
թան կը թառնին մերձակայ ծառի
մը վրայ, Երիտասարդը կը զղջայ, և
խնդրոյն տեղեկանալով՝ անձնաս-
պանութեան կը դիմէ: Այդ օրէն
ի վեր այդ եղբայրն և քոյր աղաւ-
նի կը կոչուին, անոր համար անբա-
ժան կապրին, և Վիւ՛, վիւ՛, գո-
չելով՝ կանխեն միշտ իրենց սպա-
նին:

ՍՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ

Բ.

ԸՄՈՇԵԼՈՔ

Այս երկրորդ դասերնիս կը
խօսի բնականաց վրայ, որովհետեւ
ախորժակ բացող և մարտդութիւ-
նը դիւրացնող առաջին դեղն ըմ-
պելիքն է:

Ուշադրութիւն և ունկնդրու-
թիւն:

Է՛ր երբեմն, յորժամ ոչ էին
այսքան գինետուններ, պտեղեցիք
իրենք կը պատրաստէին իրենց տան
համար պէտք եղած ըմպելիքն, օ-
ղի, թէ՛ տիւզ թէ՛ մոստիքս, դի-
նի, կարմիր թէ՛ ճերմակ, և ուրիշ
ամեն տեսակ ոգելիցք, որոց պաշ-
տօնն է վայրկեանական վեհութիւն
մը պարզեւել մարդ արարածին:

Այդ ժամանակն անցաւ, ատենին
այդ մեծ ճանճրայթն յօդս ցնդեցաւ,
հիմա, երջանիկ ժամանակ, ամեն
բան պատրաստ ձեռքերնիս կրնայ
դալ, աժան և դիւրաւ, և մար-
դիկ կրնան գոնէ այս մտալն անհա-
մակողին մանել առջի իրիկուրնէ:

Կը մնայ միայն գիտնալ թէ
այժմաւ այսքան բնականաց մէջէն
ո՞րք ընտրելու է և ի՞նչ քանակու-
թեամբ առնելու է, որ տարիքն ա-
ւելի տոկունֆէ առաջի խաղիթային
թէ կրնորն ալ կրնա՞ն անմնաս դո-
ժածել զայն:

Ձեմ՝ յիշեր լաւ մը որ բժիշկն
աղգային հայ թերթի մը մէջ խօ-
սելով պիրայի և այլ Եւրոպական
ոգելից ըմպելեաց վրայ՝ ըսած էր
թէ պոլսոյ համար ամենէն անփա-
օրն օղին է, անշուշտ խորհելով որ
պտեղեցի հայոց բազմաթիւ թեան ե-
րեք շորթորդը ալքօլ է, և մէկ չոր-
թորդը միայն միս, ասկիւ, արիւն,
մարթ ևն: Այդ բժիշկի, որոյ հմտու-
թիւնն թէեւ չենք ուրանար, չը
ճանչնալով հանգեւրձ զինքն, կերե-
ւոյ թէ ալքօլի մտալն սխալ գա-
ղափար մը կալածած է. հետեւելով
միայն իւր նախորդաց, որք սով-
որար նպաստաւոր կերպիւ չեն
խօսիր այդ ոգիին նկատմամբ:

Այլ մենք հետեւողութիւնն
բաւական չենք գտներ նշանաւոր
հանգիստնալու համար, թէև հիմա
ամեն հայու — ըստ ազգի — բռնած
ուղղութիւնն այս լինի, պէտք է
հեղինակ ըլլարու ջանալ. հոս է
փառքն, ի՞նչ եւրոպացի դիտուն-

ներս պատգամներ կորուսան, հայերըն ի՞նչով պակաս են անոնցմէ :

Այս համարմամբ է ահա՛ որ մենք հետեւողութիւնը չենք ընդունիր, հեղինակը հանդիսանանք և մեր կարծիքները կը յանձնարարենք ընդհանուրին :

Երբ ճշմարտութիւն մ'է թէ մեր բողաղբութիւնն այսպէս է, և հայն շատ արգերէ տուելի հուժկու կողմ՝ մը կը ներկայացնէ, աւթօլին օգտակարութեան վրայ երկարաբանել ըսնաւ որ չէ. միայն անոր վրայ պիտի խօսինք յուցանելու համար թէ որչափ կրնայ առնուիլ և որչափ կրնայ չառնուիլ :

Եւրոպայէն շագենաւով եկած ըմպելիքները առաջատուանաւով եկած ըմպելիքներէն ընտիր չեն կըրնոր ըլլալ. որովհետեւ հանքածու իւր կապահանէ ալթօլն, որ նաղիք ըլլալով չկրնար գիմանալ գետնի տակի բնակչած կոշտ ընթացից. բայց երբ միայն շագենաւի միջոցաւ եւրոպական ըմպելիքներն ընդունիլ կարելի, պէտք չէ անանջ կախել անոնց ապականութեան :

Անխտիք գործածելու է գօնեաք, վերսնաւ, ապսէնտ, ամէն, պիրա, և ինչ որ ալթօլ է :

Ալթօլն է մարդկային մեքենայն շարժման փիճակի մէջ դնող ածուխը, ալթօլն է որ կտտարել կուտայ մեղ սոսկացնող քաջադործութիւններն :

Կիններն՝ որ իրենէ երկչոտ են, պէտք չէ երկնչին ալթօլէն, այս սքանչելի սգւայն պաննօն աւելի

օգտակար կրնայ ըլլալ կանանց՝ քան կաթի պաննօն, որ մարթի համար կակրացուցիչ կը համարուի :

Այրերն, քիչ շատ փորձառու արդէն ալթօլի գործածութեան, հարկ է իբր չքնադադիւտ դեղագիր պահեն հետեւեալ յուցակն, և ըստ այնմ վարսին իրենց խմորանական կեանքին մէջ, որ կենդանական կեանքին երկարութեան պիտի նպաստէ, և ապաղային ոյտի ունենայ Հայ Ազգի գարեբով քննաւորեալ կենդանի անհամներ, իբր կենդանի հնութիւնք, զորս բնութեւն համար եւրոպական աղգերն պէտք չպիտի ունենան գետնին տակէրն իջնելու, կապտելով այսպէս դեանաբնակաց մէկ իրաւունքն :

Արու և էդ. պատանեաց համար

Ճաշէ առաջ 100 տրամ. ճաշի առեն 130 տրամ. ճաշէ յետոյ 200 տրամ :

Արու և էդ. երիտասարդաց համար

Ճաշէ առաջ 200 տրամ. ճաշի առեն 400 տրամ. ճաշէ յետոյ 600 տրամ :

Արու և էդ. կատարելաց համար

Ճաշէ առաջ 300 տրամ, ճաշի առեն 300 տրամ. ճաշէ յետոյ 800 տրամ :

Արու և էդ. ծերաց համար

Ճաշէ առաջ 400 տրամ. ճաշի առեն 600 տրամ. ճաշէ յետոյ 1000 տրամ :

Այս գրութեամբ քիչ ատենէն բարձրովին պէջօլ հարեւով պիտի թողինք վեր, վեր, ամբարն վեր, որ բոլոր ազգեր պիտի ստիպուին այլ եւս դիտակով դիտել զմեզ, պիտի մտնենանք լուսնոյն, պիտի բնակինք անոր մօտ, թերեւս անոր եղբայրը պիտի բլլանք, և ժիւղ վէտնի խնդանով զէպի լուսին ուզել որով խելացիներէն աւելի երջանիկ:

Մնանք որ մեր դատերուն վրայ ինքնին կամ առանձինն աշխատելով կարող չեն լուսնութեան զայն, և պէտք կըզգանք դպրոց և դաստիարակչական հմտելու համար և ի դործնականին, կը խրատեմք զանանք երթալ և յաճախել Գում-Գափուի կամ Լոնկայի կամ Սամաթիայի օգիտչական վարժարաններն, որ իրենց տեսակին մէջ կեդրոնական են. բուն հայերէն բառով՝ առաջնակարգ:

ԹՈՌՆԿԱՆ ՆԱԽԱԿ

Մանդուկէի Իֆրեար անուն բաղնիքեար լրագրոյն մէջ կարգացինք անցեալներն վանայ մէկ գիւղէն ուղղեալ Թոռնիկ ասորոս գրութեամբ անուշիկ նամակ մը, արժանի ընթերցման: Նամակագիր Թոռնիկն կը փափաքի որ իւր այն նամակ բոլոր աշխարհ կարգայ լծող Թոռնիկան հաս գրածն աղէկ կար-

դայ պօվանդակ աշխարհ: Մենք խորհելով որ Մանդուկէի միջոցաւ նամակագրին այս փափաքն չկրնար իրագործուիլ, ահա զայն նամակ Լապտերի մէջ կողտատպենք, և կը յանձնարարենք կարգալ ամեն հայու, մեր մասնաւոր դիտողութիւններն կցելով անոր պոչին, որով Թոռնիկան նամակն կը դառնայ կը լինի դիտար ստաղ մի:

Ահաւասիկ նամակը:

Իմ խիւղիւ կտոր զապամեծի աղա,

Էտոր նորէն կը կեամ յո մօտ իմ հօտ թղթով կը կատարեմ իմ խօստմունքն թէ խապարներ տեղնեմ քէյ խամար վէ տրուտ խապար տխտամ մեր հայրնական երկրի զմէն ահպիկց քո պատուի ի կարգացողաց:

Իմ սիրան էլ խոկին էլ շատ ուրախացաւ, երբ կարգացի իմ թուղթին ջեր ազգասէր Մանդուկէի մէջ ուր սիրով կոխեր էր իմ հօտ գեղատարի վէ անճունի, պարէ խնամալ թէնով շարադրված գիրն, Աստված, որ աշխրջիս զմէն բաներ կը տեսնայ, քո կանանչ արեւ պախի, վէ քո մէկ օրն հալար էլնի:

Շանորհակալ եմ քեզից զապամեծի ջան աղա, որ քո սէրտուր (անկեղծ) սիրան էլ ցաւցեր է իմ կիտտիկ պատու մեռնելուն վրէն, վէ գըրած էիր թէ իմ Մանդուկէն բաց կանեմ իր թոռնիկան խամար:

Իմ աչիչ ըստ դադարածի ազատ դու կարդալուն «խառ» գիտես, իմաստուն վէ տրուաւ ճամպախներ ճշանց կըտաս մեր խառկոր հայերուն, իսոր ապով ինչ կետիս որ իմ թուխթ քո ձեռք կը խոսնի, կը կարդաս, իրիճաւ կանեմ հիւ հիւ չըքողխես (բնաւ չբարկանաս) իմ գրի շարագրութենի վրէն, չիւնի քո ծառէն Յուանկատան չէ գնացած, Ստամպոլ չէ տեսած, վէ մեր երկրի մէջ քերականութիւն ազէի դիտցալ վարժապետ էլ իր ձեռքի մէջ չընկած է: Կաս մէկ բան էլ ասեմ իմ ազին թէ իմ սիրտ ամենեւին չի ցաւի Յուանկատան չտեսնալու խամայր ինչու որ տիսնողներ կասեն քի էտա երկիր դարիւ մարդ մը իր խառին էլ մարմին էլ կը կորսնցու:

Ընցած օր փութածի աղան քո դադարածներ բերեց մեր գեղ, ձեռքէն առի դնացի մօտ մեր կարգացուր (ուսեալ) տէր տէր վէ գեղիս զմէն մարդերն էլ էկան միտի տալ ձեր կաղէթին թէ ինչ դըրած ես ինոր մէն: Կաղէթէն բոցի պանձըր (բարձր) ձէնով կարդացի երր բեցի որ Միտցեալ ընկերութենէն էստ տարին էլ, ուրիշ տարիներուն պէս խօրօտ աղջիկներ տիժուրվէ Ստամպոլի փալօյի մէջ, վէ պէտնք ջնէններուն հետ տի խաղցնէ, Ես հիւ հիւ չեմ տխտած Ստամպոլի փալօյի էտա խաղն, պուլէ Ստամպոլ տխնաղ մեր ուէս Մարտիլի մանչ Գարութիւն կրաց տրոց (պատմեց) զմենիս (ամենուս) թէ է-

տա տեղ փալօյի մէջ երես դուց (մասքէլի) Քիլոտանի մրտանի կօկօնաներ ջնէլ մարդեր կը կրկեն իրիկվնէ չեմ տեսուն կը խաղան, վէ կը թընեն մեր երկրի քեօլաներոց նըման: Էստ պատմութունի վրէն ինք զմէնքս է չըջ'աւ'նք միւնացինք: Էտա բանի վրէն շատ միւլադաներ արեցինք վէ խորսոր տրվինք թէ էտա ընկերութենի մարդեր Ես ծու Էն (անխելք) որ իրենց ծու Խելքով աղջիկներ վէ կօկօնաներ խաղցրենլով մեր երկրի ճըծերուն վարժապետներ տի խորկեն, Ես չէ էտա մարդեր հիւ հիւ տօղրի կրթութիւն տեսած չեն խորսոր ապով իրենք տրուա քերիչ չեն գիտեր, խոսք էտա ճամպով փուշեր կը անկեն կեխեն աշխարքին կասին քի փաղ տի բրանի, գործերով սեւ կը ցանեն մեր խելճ հայանախան աղբի մէջ կեխեն աշխարքին կասեն քի սիլտակ (ճերմակ) տի բրանի, իշտա էտա տեղ մեր գեղափալի խելք չը խոսնէ, էտա երկու ճամպոյի բնութիւնով վէ միւրքով իրարու գրթ են չեմ Աստուդու դու: Աստուած մեր աղբի վերջ խել անի, ինչ է սա մենք կերթանք տնտուտք (անդունդք), թաղ թառնըլան էտա դրածն աղէի կարդայ պօլանդար աշխարք թէ Խոր բսկու չէ (ճշմարիտ չէ) թաղ դիս բանեն սեւ ծով թալեն թաղաւորն էլ բան չասի իմ խելալնուս:

Մըկայ իմ կադարածի աղան յին տամ ուրիշ մայիւմութներ, էտա ձմեռ մեր երկրին Աստուած էլ

նեղացաւ, տեսակ մը ցուէն մեր անասուններն շատ խոտան, մեռան վէ խարիրներով պալքի ճժեր մեռան ծաղիկի հիւանդութենէն, Ատոված մեր թաղաւորի ումպրը (կեանք) էրկէն անի, որ իրիշկի մեր տարաի վրէն վէ ինոր կէօրայ դարման տալի:

Վան քաղաքի մէջ ախտաւթնէ (առ. և տուր) դադրեր է, դմէն մարդ ձերք ծոց կը մատծի վեր իր քիւլֆիթին, բնցած օր քողաք գընացի որ շաի մը ցորեն առնէի ցանքի խամար պալէ չի կրցոյ առնել իւնքի տաշ (առաջ) մէկ շաի կաշտին 30 դրուշ, մըկա կուտան 55 դրուշ: Երեկ օր էլ մաթառա քաղաք աի երթամ դպրոցներն տի պողաթմ վէ իմ գեղաւորի գրիշով էկող ամսուն իմ աղային դըրեմ:

Ող աւաղջ մընաք դմէն օր...

1888 մարդ 1
ի վան-Աւանց գեղ.

Թոռնրկան ոյս նամակին մէջ քանի մը կէտեր կան, դրա ուշադրութեան առնուլ բանաւոր էր:

Յաւ կը յայտնէ Թոռնիկ, որ իւր գիւղին մէջ վարժապետի չգոյութեան պատճառաւ չէ կարողացած Հոյերէն ըստ գրել ունիլ. այս ընթացք շատ գովելի է, որովհետեւ երբ մարդ իւր տղիտութիւնը կզգայ, արդէն քայլ մ'առած կը համարուի գէպ ի յառաջդիմութիւն. մեր պոլսերնակ գրիշ

բռնողներն եթէ Թոռնկան շաի պարտող լինէին իրենց տղիտութեան, մտնաւանդ որ հոս միջոցներ ալ կան յառաջդիմելու, ո՛րչափ ընտիր հայադէտներ պիտի աճենային, քարդեօք, և պիտի դադրէին լրացրոց ու մտնաւոր հրատարակութեանց մէջ երեւցած այն նշանաւոր սխալներով նշանաւոր դրութիւններն, որք Մեհրոպոյ Սահաւայ և այլոց սոյնպիսեաց փոշխոցեալ երեսներն անգամ կը կարմրեցնեն, և կը յաւելուն Հոյ դրականութեան այնպիսի փոյլ մը, որ մառախուղի նշխիմատ է:

Սակայն իւր գիւղին մէջ վարժապետ չըլլալուն համար ցուելու չէ Թոռնիկ, որովհետեւ պէտք է խոտաւորնիլ որ այդ չգոյութիւնը երջանկաւ թիւն է եթէ վանայ վարժապետներն ալ, մեր վարժապետներուն կիմանին. ասոնք հոս քառսու հաղար հատ են, և բառին բովանդակ իմաստով վարժապետ հազիւ 20 հատ կան, բոլր է հաղար աշուկերա-վարժապետի կէս բուն վարժապետ կիյնայ: Հիմա վարժապետներուն ուսուցանելու խնդիրը մաստատնջութիւն կը պատճառէ աւելի, աշակերտաց ուսուցանելու խնդիրը երկրորդական է:

Թոռնիկ ֆրէնկիսթան չգացած ըլլալուն համար ուրախութիւն կըզգայ, այս խօսքը քիչ մը զարմանալի կը թուի մեզ. ո՛չ ապաքէն ամեն կերպ դատարարակութիւն եւրպայէն կուգայ. օրինակի համար հազուելու Պէդատարակութիւն,

քայլերու դատախարակութիւն, պարեքու դատախարակութիւն, խօսակրու դատախարակութիւն, քրտեքու դատախարակութիւն, քրտեքու դատախարակութիւն, դատախարակութիւն դատախարակութիւն, Եւ մենք չունինք մասնաւոր Հոյ դատախարակութիւն մը, որ այնքան ճոխ դատախարակութեան դիմադրելով՝ կարենայ վայրկեան մը իւր գլուխը ցուցունել:

Հոյ գալլոյ մը կը կառավարուի գալիական մէթոտով, ուրիշ մը՝ ամերիկեան, ուրիշ մը գերմանական, և մի այլ՝ այս մէթոտներուն ամենուն մէկին խառնուրդով: Ուստի՝ թոռնիկ թող ներքէ ըսել իրեն քաղաքաւարութեամբ թէ այս պարագային արտասահման կը սխալի, նոյն սխալը կը գործէ, երբ պալոյի ձայն աններով մտղերը կը անկախն: Պէտք է դիտնայ որ մարմնամարդական է պալոն, դեպեւոտ ստքերն կը հաստատէ, հաստատուն ստքերն կը դեպեւէ, տկար կուրծքերը կը զօրացնէ, զօրաւոր կուրծքերը կը տկարացնէ, վերջապէս՝ անանկ բաներ կընէ որ բոլրիքներ են, և բարեգործութիւնը պախարակելի չէ:

Հայոց Միացեալ Ընկերութիւնը իրաւամբ կընային դիմել այդ բարեգործին, քաջաբերուիլ անկէ, և անով քաջալերել Հայ վարժարաններն, զօրս բացած և գոցած են կամ գոցած և բացած ի տիւրս աշխարհի:

Ս. այժմ այսչափ առ թոռ:

նիկն՝ առ ձադուկն իւր հաւոյն, առ այն որոյ հայերէնն շատ գերազանց է պարտի հոյ գրիչներուն շատերէն:

ԶՈՒՍԱՐՃԱԼԻՔ

Պարան մը մասաւոր հիւանդութեամբ բռնուած մէկ բարեկամը բժշկի ներկայացնելով, կը պատմէ տնոր՝ այդ դժբաղդ անձին հիւանդութեան պարագաները իրեն տնձին վրայ պատահած ի պէս, որպէս զի իւր բարեկամին կատկածանայ տեղի չտայ:

— Տօքթօռ, գլխուս մէջ ստառիկ ջերմութիւն մը կզգամ, երբեմն յուսահատութիւն կունենամ, երբեմն ուրախութիւն, երբեմն կը լսեմ ինչ որ կը խօսին, երբեմն բռնաւ չեմ լսեր, կը բարկանամ մերթ և ահա յանկարծ կը հանգարտիմ, խնդալս կուգայ և ահա կարտասուեմ, և

— Այս խօսքերն կընդմիջէ յանկարծ դժբաղդ բարեկամն զօրմացմամբ, և զբայր, այդ բաներն ես ոչ կզգամ կոր:

Երէկ իրիկուն յանկարծ Սիւտարու նաւամատոյցն բռնկելով, հրդեհն բռնաշունչ հովէ մը խրախուսեալ սկսաւ շարունակել ծո:

վուն վրայէն և մինչեւ հանդիպա-
կոյ եզերքին մօտերն հոյ ճարակ
եղաւ մէկ ժամուան մէջ :

Այժմ կը խորհուի նոր ջուր
բերել տալ ծովուն այդ հրկիզեալ
մասն նորոգելու համար

Հաւատացի՛ր ապրիլի մէկն է :

* *

Ի մահ դատաւարտեալ նշա-
նաւոր ոճրագործ մը՝ հրաշայի ճար-
տարութեամբ կը յաջողի փախչիլ
Ռօքէթի բանտէն գլխատման առջի
երեկոյին : Այս բան մեծ յուզում
յառաջ կը բերէ, ամբողջ ստիկա-
նութիւնն ոտքի կելլայ, կորուշեն
յետաձգել տխուր գործողութիւնն
Սակայն իւր փախուստէն մէկ ժամ
յետոյ ոճրագործն կը դառնայ ի
բանտ ամենայն հանգարտութեամբ
և կը լանդրէ խցիկն առաջնորդուիլ :

— Ներողութիւն կը խնդրեմ,
կրա՛ն բանտապահին, այն անձկու-
թեանց համար, զոր պատճառեցի
ձեզ, դացի իմ սափրիչիս՝ մաղերս
կտրել տալու, բայն ինձ թէ՛ դու-
հիճը աղէկ չիկտրեր :

* *

Սրճարանի մը մէջ :

— Տղայ, այս տօմիսն անտա-
նելի է, քարերը կտորտած են և
վրանին նշաններ ունին :

— Տղան, հեղնական ժպտով
մը, պտրտել կը յաղթուի կարծեմ :

* *

— Ինչպէս Պ. Սենիկ գործ մը
գտա՞ր :

— Վիճակին կապտեմ բարե-
կամ :

— Եղբայր՝ վիճակին տահա 3
ամիս կայ :

— Ձէ ճանըմ, բէժի ընկե՞ս
բոլորեան գործակաւար բլթոլթու
համար անունս վիճակաւոր վին
մէջ է :

— Ի՛հ, ատոր պայմանաժամը
աւելի աւելի երկար է :

* *

Դատարարակ մը առ աշակերտն :

— Նօհուա թօփիլին հայերէնը
կընաս շինել :

— Էֆէնտի մեր խոհարարն ա-
ղէկ գլտէ, երեկոյին հարցունեմ :

— Աղէ՛կ բայց հայերէն թող
շինէ :

ՍԷՕԶ ՍԷՕՀՊԷԹ

Էվրօբա դրալարընտան պիրի
պիր կիւն քէնտի վիւքէլասընը պէ-
րապէր ալարագ ալա չըդարլար,
տաղտա կէզինիւրքէն պիր չօճուղա
րասթ կէլիպ, չօճուք տիգդաթլը-

ճա պունկարտս սրագմորտտս օլուպ վիւքէլա տախի ավ վուքմագ իչիւն պիրաղ իչէրի կիտէրէլէ՞, գրալ չօճուղա սորալ :

— Զօճուք նէ օ դատար տիգ-գաթըլ պագըլօրսուն , սիւալ իտէր :

— Զօճուք սէօյլէր քի . ծնուն իչիւն պագըլօրսուն քի գրալ հանկըսը սըր :

— Գրալ չօճուղա սէօյլէր քի , կէլ աթըմըն տրգաալնիա պին օնլարըն հանկըսը քի շաբկասընը չըգարմաղսա գրալ օ տուր տէյէրէք չօճուղու աթըն արդասընա ալըպ վիւքէլանըն եանընա կիթաիքճէ հէրաի պիրտէն շաբկալարընը չըգալըլար :

— Գրալ սորալ չօճուղա , շիմ տի թանըտըն գրալ :

— Զօճուք թաաճիւպտէ Կալարագ սէօյլէր քի . պիղտէն պաշ-Կա հէրաի տէ՞ շաբկալարընը չըգարտըլար , շիմտի գրալ հանկըմըղըլ :

Ատէմին պիրի պիր պահճէտէն իչէրի կիրիպ պարար քի աղաճըն ալթընտա պիր Կաչ քիշի սէօյլէ-չիպ կիւլմէքտէ տիրէր , եանլարընա կիտիպ օթուրուր . պիրի սէօյլէր :

Պիր հաթիթա պուրտա օթուրալըմ պօղաղ մէսարիֆի պէնիմ իւզէրիմէ օլսուն , օ պիրի տախի

տէտի քի չալիք տա պէնիմ իւզէրիմտէ օլսուն , հէրաի տէ իւտալէրի-նէ պիրէր մէսարիֆ ալտըլար , պուտտէմէ սօրտուլար սիպնէ՞ ալըրսը-նըլ իւզէրիիղէ :

— Էկէր պիր հաթիթա եանը-նըղտան պիր եէրէ կիտէրսէմ , Ալլաճըն նանլէթի տէ պէնիմ իւզէրիմտէ օլսուն , ճէվապը վէրտի .

Իքի հըրսըլ օրթաք օլուպ պիր կիւն արգատաշը պիր սաաթ չալըպ արգատաշընա վէրիր քի կէօթիւր շարչուտա սաթ , սաաթը եօլտա շալտըրըպ կէրի տէօնիւպ օրթաղընա սէօյլէր :

Չարչըտա քէսաթըլըք օլտու-ղունտան սէրմայէսինէ վէրտիմ ,

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ - ԱՐԱՄ ԱՇՃԵԱՆ

Կ. ՊՈՒԼԻՍ ՏՊԱԳՐ. ԱՐԱՄ ԱՇՃԵԱՆ
ԵՌԻՍՈՒՅԵԱՆ ԻԱՆ ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻԻ

معارف نظارت جلیله سنک رخصتیه طبع اولمشدر

نومرو ۵۶